

Nr 97.

Av herr **Lübeck m. fl.**, om anslag till kapitalökning å vattenkraftlånefonden.

I en framställning till Kungl. Maj:t den 23 november 1921 har svenska vattenkraftföreningen hemställt att i samband med pågående överväganden av åtgärder till minskande av arbetslösheten och beredande av lättnad åt inhemska industriföretag även måtte beaktas fördelarna av att öka vattenkraftlånefonden, eventuellt även kraftledningslånefonden. Föreningen föreslog beträffande den förra en ökning med 5 millioner kronor för år 1922 och lika mycket för år 1923, första halvåret, medan beträffande den senare intet direkt yrkande gjorts. Framställningen är av i huvudsak följande innehåll.

Vattenkraftlånefonden, som avser att underlätta tillkomsten genom enskildas försorg av dels vattenkraftanläggningar vid staten och enskilda tillhöriga vattenfall, dels vattenregleringar, inrättades år 1919 och dess fondkapital är för närvarande 4,000,000 kronor, varav 2,000,000 kronor utlånats och lika mycket anvisats för innevarande år; för år 1922 tillkomma likaledes av riksdagen anvisade 2,000,000 kronor. Kraftledningslånefondens motsvarande siffror äro 8,500,000 kronor, varav 6,000,000 kronor utlånats och 2,500,000 anvisats för 1921; härtill komma 2,500,000 kronor under 1922, jämte en del amorteringar.

Ansökningarna om lån ur förenämnda fonder hava motsvarat väsentligt högre belopp än fondernas tillgångar. För innevarande år (1921) föreliggande ansökningar rörande vattenkraftlånefonden omfatta c:a 2,700,000 kronor. Att anspråken på fondens tillgångar för år 1921 icke varit än större, beror utan tvivel väsentligen på den rådande ekonomiska ovissheten. Möjligen har också bidragit kännedom om att fondens kapital vore otillräckligt för lån till mera betydande vattenbyggnadsarbeten. Där-

till kommer, att efter tiden för låneansökningars ingivande arbetslösheten skärpts och därmed nödvändigheten på många håll att söka sysselsätta bruksarbetare och dylika med såvitt möjligt produktivt arbete.

Ett stort antal under normala förhållanden välbehövligen enskilda vattenkraft- och än mer vattenregleringsföretag äro planerade och vederbörligen insynade, delvis också påbörjade, varför man med skäl kan förvänta att en ökad tillgång på lånekapital till möjligast billiga villkor skulle framkalla en ganska betydande företagsamhet på området.

Redan före den senaste högkonjunkturen var en begynnande brist på kraft för industriella och borgerliga kommunala behov utpräglad, och under krigsårens elektrifieringshunger framträdde kraftbristen med stor skärpa. Man synes vara berättigad uttala, att bland de nyanläggningar, som under den nu rådande depressionen över huvud kunna eller måste komma ifråga, åtgärder för bättre tillvaratagande av landets vattenkraft böra sättas i främsta rummet. Ur produktionssynpunkt samt med hänsyn till landets handelsbalans och dess beredskap för kommande bättre tider torde detta utan närmare motivering framstå som riktigt.

Kostnaderna för vattenkraftanläggningar och vattenregleringar utgöras till övervägande del av arbetslöner; i den mån maskiner och material ingå i anläggningskostnaden kommer vid köp inom landet sysselsättning att på ett naturligt sätt beredas arbetare, anställda hos hithörande industriföretag.

Kungl. Maj:t har möjligen hyst den uppfattningen att för vattenkraftanläggningar skulle erfordras övervägande specialutbildade arbetare. Detta är emellertid icke förhållandet; det övervägande flertalet utgöres av vanliga grovarbetare jämte en del byggnadsarbetare.

Beträffande utbyggnaden av statens vattenfall har vattenfallsstyrelsen i underdånig skrivelse den 27 september d. å. förklarar, att styrelsen ej kunde påtaga sig det ekonomiska ansvaret för ett fortsatt utbyggnade nu av anläggningarna vid Lilla Edet och Harsprånget. Skulle så ändock anses böra ske, borde vederbörlig del av kostnaderna anvisas som anslag av arbetslöshets- eller nödhjälpsmedel, och Kungl. Maj:t har nu föreslagit att arbetena vid Lilla Edet skulle sålunda fortsättas.

Berörda omständigheter utesluta icke att enskilda företag av liknande slag kunna med fördel påbörjas eller fullföljas inom de övervägande delar av landet, där staten icke själv distribuerar kraft, ej heller att kraftverk och vattenregleringar utföras av särskilda industriföretag med egna vattenfall inom statens distributionsområden. Genom förstärkning av vattenkraftlånefonden kan staten sålunda bereda ökade arbetstillfällen och sam-

tidigt befrämja vattenkraftutbyggande och sjöregleringar på orter och för ändamål, som verkligen behöva vattenkraft för tillgodoseende av en naturlig utveckling under normala tider.

Vattenkraftföreningen har erinrat därom, att vattenkraftlånefonden avser utlåning mot ränta och betryggande säkerhet. Vederbörande låntagare bär själv det ekonomiska ansvaret för de upplånade medlens förräntning och amortering, vilket i sin mån medför vissa garantier för att kapitalet kommer till lämplig användning där det bäst behöves. Samma förhållande gäller även ifråga om kraftledningslånefonden.

Kungl. Maj:t har utan närmare motivering förklarat tillräckliga skäl icke föreligga att öka ifrågavarande fonder under år 1922 och har ansett ökningen för år 1923 böra anstå till senare halvåret.

Frågan om förstärkning av lånefonderna för år 1923 synes lämpligen böra upptagas till prövning vid 1923 års riksdag. Ett överförande av ytterligare medel till dessa fonder under år 1922, förslagsvis 3 millioner kronor, synes böra ske villkorligt under förutsättning att ovan angivna syften befinnas kunna uppnås, vilket emellertid kräver att skyndsamma åtgärder vidtagas för utrönande av kommuners och enskildas intresse i detta hänseende, ävensom den säkerhet som därvid kan ställas. I den mån önskat resultat icke uppnås synas medlen böra kunna av Kungl. Maj:t disponeras för motverkande av arbetslösheten under eljes tillämpade former.

Räntan å vattenkraftlånefondens medel beräknas för närvarande efter 6 procent. Lånetiden är 43 år med amorteringsfrihet under de 3 första åren och eventuellt ränteanstånd under samma tid, i vilket fall lånetiden utsträcker till 46 år. För det här åsyftade tillskottet synes det av flere skäl motiverat att sänka räntan till 4 1/2 eller 5 procent. Det synes därjämte böra övervägas, huruvida icke en allmän räntesänkning för denna lånefond redan nu kunde anses lämplig.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställes i denna motion,

att riksdagen måtte till kapitalökning å vattenkraftlånefonden enligt ovan angivna grunder å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett belopp av 3 millioner kronor.

Stockholm den 20 januari 1922.

Sven Lübeck.

Nils Svensson,
Långelanda.

J. Fjellman

David Norman

*Richard Hermelin**Edvin Leffler**Dan Poppius**G. A. Björkman*
i Norrköping.*Swen Persson**Edvard Lithander**C. O. Johanson.*
